

30. Inanna en de god Enki (I)

God Enki was de god van het vruchtbare zoete levenswater, de god van de wijsheid en hij zou de mensheid de beschaving hebben gebracht. Hij woonde onder de grond in zijn woning, de Abzu geheten, waar het water aan alle kanten doorheen golft. Op rolzegels zien we hem zitten in zijn onderaardse woning, terwijl een bolronde vaas in zijn handen vasthoudt, waar twee waterstromen overheen borrelen. Dat zijn de Eufraat en de Tigris, die overal door het moerassige deltagebied stromen en vol vissen zitten. In de dierenriem is Enki verbonden met het teken Waterman.

Enki was de stadsgod van Eridu, die 40 km ten zuiden van Uruk lag, aan een uitloper van de Perzische Golf. Volgens de Sumerische koningslijsten zou Eridu de oudste stad van Sumerië geweest zijn, waar het koningschap voor het eerst uit de hemel was neergedaald. Archeologen hebben hier een tempel uit het vierde millennium v.C. opgegraven die bedolven was onder de visoffers. Waren dit de offers die de bewoners aan Enki hadden gebracht, de god van de onderaardse wateren?

Enki was in het bezit van de ME. Dit is een typisch Sumerisch begrip, en komt voort uit een animistische levensvisie. Alle prehistorische volken overal ter wereld meenden dat de natuur bezielde werd door onzichtbare wezens die achter de schermen aan touwtjes trokken. Hoe moesten zij anders de voortdurende veranderingen die zij overal om hen heen zagen verklaren? De ME waren precies al die onzichtbare en zichtbare wetmatigheden die het leven kenmerkt. De zon loopt volgens een vaste route over de hemel; de natuur sterft af en herrijst na enige tijd, tenminste als het de goden behaagt. Ieder mens ondergaat dagelijks de ME, het lot dat de goden elke ochtend hebben vastgesteld. Meester over al deze universele beginselen, over al deze ME, was Enki, stadsgod van Eridu. Dat moet de bewoners van Uruk dwars hebben gezeten. Zij meenden dat hun stadsgodin Inanna hierover ging. De vraag was dan hoe zij aan die ME gekomen was. De mythe over *Inanna en Enki* geeft antwoord op die vraag.

Op een dag, zo begint de mythe, neemt Inanna het besluit om naar Eridu af te reizen. Zoals in mythen altijd het geval is worden de motivaties van de goden niet vermeld. Inanna vertrekt echter niet onvoorbereid naar Enki's woonplaats. Als godin van de liefde roept ze eerst al haar magische seksuele krachten op: *Vol vreugde over haar schoot spreekt zij zichzelf lovend toe*, gaat de mythe verder, *zij laat de hele natuur opbloeien en glanzen*. In vol ornaat vertrekt Inanna vervolgens naar Eridu, Ze neemt ze zich voor om tot Enki *vleurende woorden te spreken*.

Enki ziet Inanna al van verre aankomen. Hij treft voorzorgsmaatregelen en draagt zijn vizier Isimud op om Inanna boterkoeken aan te bieden en haar koel water te serveren, wat het hart verfrist. Isimud moet Inanna al bij de Leeuwenpoort verwelkomen. Daar wacht hij Inanna op met zijn verfrissingen. Isimud is op rolzegels te herkennen aan zijn twee gezichten, net zoals de Romeinse god Janus. Hij is een boodschappergod die voortdurend tussen de goden en de mensenwereld heen en weer pendelt.

Algauw zitten Enki en Inanna gezellig tegenover elkaar bier en wijn te drinken. Als ze al behoorlijk aangeschoten zijn, besluiten ze een wedstrijd te houden. Waar die uit bestaat is helaas niet bekend, omdat de tabletten op dat punt zijn afgebroken. Als de tekst weer leesbaar wordt blijkt dat Enki stomdronken is, terwijl Inanna bezig is hem systematisch alle ME afhandig te maken. Stuk voor stuk overhandigt Enki een honderdtal ME aan godin Inanna, die ze meteen wegstopt. De opsomming van de hele lijst van ME wordt zes keer herhaald. Dit maakt het lezen moeizaam, maar is een aspect van de mondelinge voordracht van deze mythe, die waarschijnlijk gezongen werd. Ook de vele refreinen wijzen daarop. De hoeveelheid ME die Inanna van Enki aftroegelt is inderdaad duizelingwekkend. Elke samenhang lijkt te ontbreken, werkelijk alles in de beschaafde wereld kon tot de ME worden gerekend, zowel positieve als negatieve eigenschappen. *Heldendom, kracht, eerloosheid, rechtschapenheid, plunderen van steden, klaagliederen aanheffen, hartsvreugde, nam de heilige Inanna in ontvangst.(...) Leugenachtigheid, het opstandige land, vriendschap, veel onderweg zijn, een vaste woonplaats, nam de heilige Inanna in ontvangst. (...) Schrijnwerkerij, kopersmederij, schrijfkunst, leerbewerking, de vollerij, bouwkunde, mattenvlechten, nam de reine Inanna in ontvangst. (...)Verstand, weten, de heilige reinigingsvoorschriften, (...), de stoof oprakelen, de schaapskooi, ontzag, respect afdwingen, eerbiedig zwijgen. (...)*. Enzovoort, enzovoort. Dat alles nam Inanna in ontvangst.

Als Enki uit zijn roes ontwaakt, vraagt hij aan Isimud waar Inanna gebleven is, *want hij wil terugkomen op de kwestie die zij heeft aangeroerd*. Maar Isimud zegt dat Inanna allang met de hemelboot naar Uruk is vertrokken. Enki moet vervolgens overgeven, en als hij weer helemaal nuchter is vraagt hij waar de ME zijn gebleven. Isimud antwoordt gediensstig dat Inanna ze allemaal in haar hemelboot heeft ingeladen. De lijst met de ME, die Isimud vervolgens gewetensvol stuk voor stuk opsomt, lijkt de status van de eerste opsomming van de ME nog

te verhogen en betreft dit keer ook de belangrijke religieuze instituties waarin Inanna participeert. *U hebt ze allemaal aan Inanna meegegeven*, vertelt Isimud.

Volgende week: Inanna en de god Enki (II)

*Enki zit in zijn onderwatervverblijf, om hem heen zwemmen de vissen, twee waterstromen golven omhoog via zijn schouders. Zijn dienaar of vizier Isimud met twee gezichten neemt een vereerder bij de arm die een offerdier tegen zijn borst geklemd houdt. Hij wordt gevolgd door een vrouw die een emmertje vasthoudt. Inscriptie: 'Ik heb zijn standaard geplant. Veehouder.' (U_{ri}-bi mu-si-ga. Kuš). (Buchanan en Hallo, Kasten (ed.), *Early Near Eastern Seals in the Yale Babylonian Collection*, 1981, p.184, fig. 472)*